

AFGØRELSE

(Elforsyning)

energi

KLAGENÆVNET

Frederiksborggade 15

1360 København K

Tlf 33 95 57 85

Fax 33 95 57 99

www.ekn.dk

ekn@ekn.dk

KLAGE FRA Danmarks Naturfredningsforening over
AFGØRELSE FRA Energistyrelsen af 6. maj 2008
OM tilladelse til etablering af elproduktionsanlægget Rødsand II med internt ledningsnet

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5

Eksp.nr.: 42156

SSH-EKN

NÆVNETS Nævnensformand, dommer Poul K. Egan
SAMMEN- Professor, dr.polit. Chr. Hjorth-Andersen
SÆTNING Professor, cand.jur. & Ph.D. Bent Ole Gram Mortensen
I SAGEN Direktør, cand.polyt. Poul Sachmann
Konsulent, civilingeniør Knut Berge

NÆVNETS Energistyrelsens afgørelse af 6. maj 2008 stadfæstes.
AFGØRELSE

Danmarks Naturfredningsforening (herefter benævnt klager) har ved brev af 4. juni 2008 indbragt Energistyrelsens afgørelse af 6. maj 2008 for Energiklagenævnet. Ved afgørelsen af 6. maj 2008 meddelte Energistyrelsen E.ON Sverige AB tilladelse til etableringen af elproduktionsanlægget Rødsand II med internt ledningsnet. E.ON Sverige AB er under sagens behandling ved Energiklagenævnet repræsenteret ved advokat Agnete Nordentoft, advokatfirmaet Bech-Bruun (herefter benævnt E.ON).

Sagens baggrund

Den 29. marts 2004 indgik regeringen og en række partier i Folketinget en aftale om at gennemføre en række initiativer, deriblandt udbud af havvindmøller¹. Med henblik på at fremme den langsigtede energiforsyningssikkerhed og en fortsat spredning af forsyningen på flere energikilder samt at fremme en fortsat udvikling af vindkraftteknologi blev aftalens parter enige om at sikre grundlaget for opførelsen af to havvindmølleparker på hver 200 MW.

---

¹ Aftale mellem regeringen (Venstre og Det Konservative Folkeparti) og Socialdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne vedr. vindenergi og decentral kraftvarme mv. (opfølgning på 19. juni 2002 aftalen).

Ved udbudsbekendtgørelse af 13. oktober 2005 blev betingelser for udbud efter forhandling om havvindmøllekoncession ved Rødsand offentliggjort, og Energistyrelsen tildelte den 31. maj 2006 E.ON, Energi E2 A/S og DONG Vind A/S² tilladelse til forundersøgelser på Rødsand vedrørende havvindmøllekoncession for Rødsand II. E.ON overtog efterfølgende koncessionen, og selskabet indgav den 31. maj 2007 ansøgning om tilladelse til etablering af havvindmølleparken. Ansøgningen var bilagt en VVM-vurdering³. Energistyrelsen meddelte den 31. oktober 2007 E.ON tilladelse til etablering af elproduktionsanlægget Rødsand II med internt ledningsnet på de i tilladelsen nævnte vilkår.

Energiklagenævnet modtog i perioden fra den 25. november 2007 til den 27. november 2007 fire klager over Energistyrelsens afgørelse af 31. oktober 2007 (Energiklagenævnets j.nr. 11-553, 11-554, 11-555 og 11-558).

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5

Eksp.nr.: 42156

SSH-EKN

Side 2 af 22

Den 20. december 2007 meddelte E.ON til Energistyrelsen, at selskabet ikke længere ønskede at opføre havvindmølleparken Rødsand II under de givne økonomiske forudsætninger. Energistyrelsen bad i den forbindelse Energiklagenævnet om at fortsætte behandlingen af de indgivne klager, da Energistyrelsen undersøgte mulighederne for, hvordan planerne for havvindmølleparken nu kunne gennemføres.

Energiklagenævnet afviste imidlertid ved afgørelser af 19. februar 2008 de indgivne klager over Energistyrelsens afgørelse af 31. oktober 2007, idet genstanden for klagerne var bortfaldet, og der derfor ikke længere eksisterede en retskraftig afgørelse for Energiklagenævnet at tage stilling til.

Energiklagenævnets afgørelser af 19. februar 2008 (Energiklagenævnets j.nr. 11-553, 11-554, 11-555 og 11-558) er offentliggjort på Energiklagenævnets hjemmeside: www.ekn.dk.

Ved udbudsbekendtgørelse af 7. februar 2008 blev betingelserne for et nyt offentligt udbud om havvindmøllekoncession ved Rødsand offentliggjort. På baggrund af E.ON's tilbud af 21. april 2008 meddelte Energistyrelsen den 6. maj 2008 E.ON tilladelse til forundersøgelser på et område ved Rødsand. Den 6. maj 2008 meddelte Energistyrelsen endvidere E.ON tilladelse til etablering af elproduktionsanlægget Rødsand II samt internt ledningsnet. Etableringstilladelsen blev offentliggjort den 7. maj 2008 i dagbladene Politiken og Lolland Falsters Folketidende og den 13. maj 2008 i Lollandsposten.

Klager indbragte herefter ved klage af 4. juni 2008 Energistyrelsens afgørelse af 6. maj 2008 om tilladelse til etablering af elproduktionsanlægget Rødsand II samt internt ledningsnet for Energiklagenævnet. Klager har i den forbindelse

---

² Energi E2 A/S og DONG Vind A/S er nu begge en del af DONG Energy A/S.

³ Vurdering af virkning på miljøet.

bl.a. anført, at klager overordnet mener, at udformningen af projekt ikke balancerer tilfredsstillende mellem energi- og naturhensyn.

Energiklagenævnet har ved afgørelser af 30. juli 2008 afvist yderligere 3 klager over Energistyrelsens afgørelse af 6. maj 2008 – hvoraf den ene var indgivet på vegne af 243 klagere – på grund af manglende klageberettigelse (Energiklagenævnets journalnumre 1011-2, 1011-3 og 1011-4).

Energiklagenævnets afgørelser af 30. juli 2008 er offentliggjort i anonymiseret form på Energiklagenævnets hjemmeside.

Den påklagede afgørelse

Af Energistyrelsens afgørelse af 6. maj 2008 fremgår bl.a. følgende:

”[...]

Tilladelse til etablering af elproduktionsanlægget Rødsand II med internt ledningsnet

Med udgangspunkt i den energipolitiske aftale af 29. marts 2004 mellem Venstre, Det Konservative Folkeparti, Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne blev Rødsand II (200 MW havbaseret vindmøllekapacitet på Rødsand) udbudt d. 7. februar 2008.

Efter en udbudsrunde og en stand-still periode tildeler Energistyrelsen i dag, d. 6. maj 2008, E.ON Sverige AB koncession til at etablere Rødsand II havvindmøllepark med *Aftale om forpligtelse til at etablere og nettilslutte et elproduktionsanlæg ved Rødsand*. Prisen er 62,9 øre/kWh for 10 TWh.

VVM-redegørelsen (vurdering af virkninger på miljøet) for projektet er udført i forbindelse med det tidligere afholdte udbud af parken. Energistyrelsen sendte i juni 2007 VVM-redegørelsen for Rødsand II i offentlig høring med frist den 17. september 2007. Energistyrelsen afholdte et offentligt informationsmøde på Lolland den 3. juli 2008 i Kettinge på Lolland.

Energinet.dk har ansvaret for at udbygge elnettet ud til vindmølleparken samt transformerstationen.

Energistyrelsens afgørelse

Energistyrelsen har i henhold til § 16, stk. 1, i lovebekendtgørelse nr. 1115 af 8. november 2006 om elforsyning truffet afgørelse om, at meddele E.ON Sverige AB tilladelse til etablering af en havbaseret vindmøllepark, Rødsand II, på de nedenfor nævnte vilkår samt vilkår i udbudsbetingelserne som ikke allerede er medtaget (udbudsbetingelser af 7. februar 2008 inkl. spørgsmål-svar af 6.

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5
Eksp.nr.: 42156
SSH-EKN

Side 3 af 22

marts og 14. april 2008). Til grund for afgørelsen ligger desuden betingelserne for det afholdte udbud, VVM materialet samt vurderingen af bemærkningerne fremkommet i forbindelse med VVM-høringen.

[...]

Godkendelsen omfatter tilladelse til opstilling af produktionsanlæg samt det interne ledningsnet mellem møllerne.

Tilladelsen efter § 16 i elforsyningsloven gives på følgende vilkår:

[...]

- Indehaveren af tilladelsen kan opføre en park på en maksimal effekt på 215 MW målt på mellemspændingssiden af transformeren på Energinet.dks platform, forudsat at den leverede effekt ved evt. tilslutning af forsøgsmøller reduceres svarende til forsøgsmøllernes effekt. Det skal forstås således, at produktionen fra forsøgsmøllerne for de 15 MW har første prioritet. Indehaveren af denne tilladelse skal på et hvilket som helst tidspunkt nedregulere produktionen fra sine vindmøller så kapacitetsgrænsen på 215 MW ikke overskrides. Kapacitetsgrænsen vil således variere mellem 200 – 215 MW afhængigt af, om der er opført forsøgsmøller. Nærmere krav til tilslutningen af effekt fremgår af bilag a.

[...]

- Der gives en tilladelse til at opstille op til 90 møller med en total højde på under 150 m. på gravitationsfundament.
- Møllerne skal fremstå i marinegrå farve, have omløbsretning med uret set fra luv, ligesom alle tekniske installationer skal være placeret f.eks. i mølletårnet, således at vindmøllen fremstår som en homogen konstruktion. Med homogen konstruktion skal forstås, at konstruktionens visuelle udtryk set fra land fremstår homogent.
- Vindmølleparken skal, når den tilsluttes nettet opfylde kravene i Energistyrelsens godkendelsesordning. Dette medfører, at der skal foreligge dokumentation for at vindmølleanlægget er type- og projektgodkendt, jf. bekendtgørelse nr. 1018 af 20. august 2007 om teknisk godkendelsesordning for konstruktion, fremstilling og opstilling af vindmøller.

[...]

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5
Eksp.nr.: 42156
SSH-EKN

Side 4 af 22

- Indehaveren af tilladelsen skal for egen regning udarbejde og gennemføre et miljøovervågningsprogram, der har til formål løbende at overvåge om forudsætningerne i den gennemførte VVM-redegørelse opfyldes. Forslag til program, herunder forslag til undersøgelser, der indgår i programmet i anlægs- og driftsfasen, skal godkendes af Energistyrelsen efter høring af By- og Landskabsstyrelsen. Indehaveren af tilladelsen er forpligtet til at etablere en følgegruppe med deltagelse af Energistyrelsen og By- og Landskabsstyrelsen, der fastsætter det nærmere indhold af programmet og af de konkrete undersøgelser, løbende holdes informeret om miljøovervågningsprogrammet, og evaluerer resultaterne af undersøgelserne med henblik på optimering af de efterfølgende undersøgelser. Undersøgelser i forbindelse med overvågning skal som udgangspunkt udarbejdes efter de metoder, der er udviklet og anvendt i forbindelse med miljøundersøgelser for demonstrationsprogrammet for Horns Rev 1 og Nysted, samt miljøundersøgelserne for Horn Rev 2 og nærværende VVM-rapport.

[...]”.

Energistyrelsens afgørelse af 6. maj 2008 er vedlagt som **bilag 1**.

Klagers synspunkter og bemærkninger

I klagen af 4. juni 2008 og brev af 7. august 2008 har klager anført, at klager er fortaler for vedvarende energi og anerkender projektets forventede positive miljøeffekt i form af merproduktion af vedvarende energi. Klager mener dog, at projektudformningen ikke balancerer tilfredsstillende mellem energihensyn og naturhensyn og foreslår på denne baggrund, at havvindmølleparken i stedet placeres på område R3 i VVM-vurderingen, at antallet af møller begrænses, og at havvindmølleparken placeres i et netværk i lighed med den eksisterende Nysted Havvindmøllepark.

Klager har for så vidt angår fuglebeskyttelse, placeringen af havvindmølleparken Rødsand II og antallet af møller i parken navnlig anført følgende:

- Forundersøgelserne har vist, at området ikke kan rumme det foreslåede antal møller, når alle fornødne hensyn til sejladsikkerhed, produktionsforhold, fuglebeskyttelse og landskabsudpegninger skal tages.
- Det fremgår af VVM-vurderingen, at man ikke ved ret meget om, hvordan flere store havvindmølleparker vil påvirke området, hvoraf dele er EU-fuglebeskyttelsesområder, og hvor nærliggende områder er udnævnt til IBA (Important Bird Area) af BirdLife International. Vurderingen af de kumulative virkninger ved placeringen af flere havvind-

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5

Eksp.nr.: 42156

SSH-EKN

Side 5 af 22

møller i området kan være vanskelig, da det er første gang i verden, at man påtænker at placere så store havvindmøller i et internationalt set vigtigt fugletrækområde. På denne baggrund er det derfor helt afgørende, at det forsigtighedsprincip, som skal gælde for planlægning i forbindelse med Natura 2000-områder, får lov at råde.

- På trods af åbenlyse konflikter med fuglebeskyttelsesforpligtelser er der givet tilladelse til etablering af 90 havvindmøller. Som følge af de kumulative effekter kan man frygte, at fuglene tvinges til at flyve igennem vindmølleområdet, hvis den barriere, som møllerne danner i trækruten, kommer over en kritisk grænse, eller at fuglene må søge andre og mere ressourcekrævende trækveje. Undersøgelser viser, at et meget stort antal fugle trækker øst-vest forbi parken. Det foretrukne trækomsråde er i relativ nærhed af land – afstanden til Hyllekrog bør derfor øges udover de 1,7 km. Hyllekrog er ikke blot en ubeboet tange, men et fantastisk og sjældent rekreatiomsområde for mennesker og natur. Den justerede placering af møllerne, som er fremkommet efter høringsfasen for VVM-vurderingen, har øget problemet, da afstanden mellem Nysted Havvindmøllepark og området, hvor Rødsand II skal placeres, er mindsket fra 4,6 km til 3,1 km. Usikkerheden om, hvordan fuglelivet vil reagere på verdens første store dobbelt-park af havvindmøller, er dermed forøget væsentligt. Afstanden mellem de to parker bør derfor udvides.
- På baggrund af usikkerhedsmomenterne i vurderingen af miljøeffekterne på fuglelivet, bør antallet af møller begrænses og for at forbedre sluseeffekten for fugletræk bør en eller flere rækker planlagte møller i østkanten af parken fjernes. De to parkers kumulative barrierevirkning vil medføre, at flere fugle tvinges til at flyve igennem parkerne. Møllerne bør derfor opstilles i et netværk af lige rækker, hvor fuglene lettere kan se vejen ud. Den nordligste bue af møller kan endvidere med fordel fjernes for derved at øge afstanden og hensynet til landskabsinteresserne ved Hyllekrog. Derved sikres den bæredygtige balance mellem energihensyn og naturhensyn.
- Placeringen af havvindmøllerne i henhold til tilladelsen af 6. maj 2008 vil medføre vidtrækkende konsekvenser, der vil være i strid med regionplanens intentioner ved at udlægge Hyllekrog og vandarealet nord herfor som det ene af det tidligere amts tre ”Større uforstyrrede landskaber” (Regionplan 2005-2017, afsnit 6.9 – nugældende Landsplansdirektiv). En mindre havvindmøllepark vil kunne placeres syd for den eksisterende havvindmøllepark i VVM-vurderings område R3. Denne placering vil i vid udtrækning eliminere konflikterne med fugle- og landskabsinteresser. En mindre park vil endvidere tilgodese sejlads-sikkerheden.

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5

Eksp.nr.: 42156

SSH-EKN

Side 6 af 22

- Bedømmelserne af påvirkningerne på fugleliv og marint liv er gjort på baggrund af den eksisterende Nysted-park. Kumulative effekter mellem de to parker og en eventuelt kommende Fehmernbro er næsten umulige at forudse nøjagtigt. På grund af denne usikkerhed og i medfør af forsigtighedsprincippet bør der etableres en mindre park eller en eventuel etapevis udbyggelse i takt med, at overvågningsprogrammet giver mere konkret viden om effekterne af dobbeltparken.

For så vidt angår de visuelle effekter af havvindmølleparken Rødsand II har klager navnlig anført følgende:

- På trods af Vindmølleudvalgets anbefaling om kun at opstille vindmøller i bueform, når der er tale om en enkelt række, opstilles møllerne i flere buer, hvilket i praksis – set fra jorden – gør det umuligt at opfatte det arkitektoniske og giver et rodet indtryk. Det bør derfor genovervejes at placere møllerne i et netværk i lighed med den eksisterende park.
- Visualiseringen af den nye havvindmøllepark viser, at etableringen af en park af så store dimensioner i umiddelbar nærhed af Hyllekrog vil betyde en total ødelæggelse af områdets særlige landskabelige oplevelsesværdier. Nattelyset på vindmøllerne er et særligt landskabeligt problem allerede nu i det flade Lolland, hvor man ser møllerne fra den eksisterende park i op til 20 km afstand. På denne baggrund bør der indarbejdes en henstilling i tilladelsen om anvendelse af retningsbestemt lys, som kun kan ses lyse over det vandrette plan og over 150 meter.
- Rødsand er ikke det eneste egnede område til havvindmøller. Energi styrelsens udvalg har i rapporten "Fremtidens Havvindmølleplaceringer – 2025" anvist en række områder, hvor nye vindkraftværker på havet kan placeres. Klager stiller sig positiv til flere af de i rapporten nævnte områder. Udvalget kom endvidere frem til, at en yderligere udbyggelse ved Rødsand (udover Rødsand II) ikke kunne anbefales på grund af de væsentlige naturbeskyttelsesinteresser i området. Klager mener dog, at grænsen for, hvad området kan tåle, allerede går ved en mindre udbyggelse end de planlagte 90 møller.

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5
Eksp.nr.: 42156
SSH-EKN

Side 7 af 22

Energistyrelsens bemærkninger til sagen

Energistyrelsen har ved brev af 8. juli 2008 fremsendt bemærkninger til sagen. Energistyrelsen kommenterer i bemærkningerne ikke alene klagen af 4. juni 2008, men samlet på alle de klager indgivet til Energiklagenævnet over styrelsens afgørelse af 6. maj 2008. Energiklagenævnet afviste ved afgørelser af 30. juli 2008 alle de øvrige klager på grund af manglende klageberettigelse (Energiklagenævnets afgørelser af 30. juli 2008 med journalnumrene 1011-2, 1011-3 og 1011-4). Afgørelserne er offentliggjort i anonymiseret form på nævnets hjemmeside: www.ekn.dk.

I Energistyrelsens generelle kommentarer til sagen har styrelsen navnlig anført følgende:

- I den energipolitiske aftale af 29. marts 2004 blev det besluttet at udbyde to 200 MW havvindmølleparker, og forligskredsen bag aftalen blev siden enige om, at den ene park skulle ligge ved Rødsand. Havvindmølleparken er vigtig for Danmarks opfyldelse af internationalt bindende mål for vedvarende energi og klima. Hvis projekter annulleres, kan en ny planlægning af projektet tage op til 5 år, hvilket vil medføre, at Danmark vil få svært ved at opfylde disse mål.
- Energistyrelsen udarbejdede i 2004 – på baggrund af den Energipolitiske aftale – en screening af Rødsand området. Formålet med screeningen var at afdække, om der var forhold ud fra den eksisterende viden om området, som betød, at parken ikke kunne bygges. Screeningen blev sendt i offentlig høring. Efterfølgende blev der udarbejdet en VVM-vurdering af projektet i 2006-2007 efter udbuddet af Rødsand II. Vurderingen blev tillige sendt i offentlig høring. På baggrund af undersøgelserne og de indkomne høringssvar har Energistyrelsen lavet en samlet vurdering af alle arealinteresser og hensyn i området og har givet en etableringstilladelse til projektet på den gældende placering. Det er ikke muligt at placere parken andetsteds i området end den udbudte placering, uden at andre hensyn berøres betydeligt.

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5
Eksp.nr.: 42156
SSH-EKN

Side 8 af 22

For så vidt angår et reduceret antal møller har Energistyrelsen anført følgende:

- Analyserne af området tager udgangspunkt i en havvindmøllepark på 200 MW, hvilket vil sige ca. 90 møller med den relevante teknologi. Energistyrelsen mener ikke, at analyserne giver anledning til at mindske størrelsen på parken. En mindre park på 55 møller vil stadig være markant synlig og påvirke miljøet. På trods af, at en mindre park stadig ville medføre ulemper, vil den ikke have samme positive effekt, som det godkendte projekt, da der ville produceres mindre vedvarende energi, og mere CO₂ ville blive udledt andetsteds.

For så vidt angår fuglebeskyttelse og placeringen af havvindmølleparken Rødsand II har Energistyrelsen navnlig anført følgende:

- VVM-vurderingen konkluderer, at effekterne for fuglene vil være af mindre omfang og betydning – både for så vidt angår direkte og effektivt habitattab samt kollisionsrisiko. De kumulative effekter for den nationale bestand af havlitter, som følge af det effektive habitattab, vil være af større omfang og betydning. Antallet af fortræng-

te individer vil dog ikke have nogen væsentlig betydning på trækrute-bestanden (flyway-bestanden) af havlitter.

- Forundersøgelserne, der er udført i forbindelse med udarbejdelsen af VVM-vurderingen for Rødsand II, bygger i vidt omfang på den allerede eksisterende viden, som man har fra det meget omfattende miljøovervågningsprogram, der er gennemført for Nysted Havvindmøllepark. Miljødemonstrationsprogrammet for Nysted og Horns Rev har vist, at de øst-vest trækkende fugle i højere grad er udsatte og betydende i en beskyttelsessammenhæng end de nord-syd trækkende fuglearter. En placering af parken syd for Nysted Havvindmøllepark må derfor forventes at virke som en større barriere for de trækkende fugle, som passerer den nuværende park i øst-vest gående retning end ved den godkendte placering. På denne baggrund og på baggrund af høringssvarene må det anses for vigtigt at fortsætte overvågningen. Energistyrelsen har derfor i etableringstilladelsen indsat et vilkår, som pålægger bygherren denne forpligtelse i samarbejde med By- og Landskabsstyrelsen og Energistyrelsen.

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5
Eksp.nr.: 42156
SSH-EKN

Side 9 af 22

For så vidt angår sejladsikkerhed og de visuelle aspekter har Energistyrelsen navnlig anført følgende:

- I Energistirelsens samlede vurdering af VVM-vurderingen, særligt den ekstraordinære omfattende sejladsrisikovurdering og høringssvar for Søfartsstyrelsen, er en placering syd for den eksisterende havvindmøllepark ikke mulig. Farvandet er en af de mest trafikerede strækninger i det danske søfartsterritorium. En placering syd for Nysted Havvindmøllepark ville være så tæt på TANG Ruten (T-ruten), der fungerer som udskibningsrute for olietankere, at det ville skabe en uacceptabelt høj risiko for kollision med skibstrafik.
- Rødsand II Havvindmøllepark er placeret 1,7 km fra nærmeste punkt på land, som er en ubeboet tange. Den nærmeste større by er Nysted, som er placeret 13 km i luftlinie fra parken. Konsulentrapporten til rapporten "Fremtidens Havvindmølleplaceringer - 2025" indeholder en sigtbarhedsstatistik. Statistikken viser, at de skiftende vejrforhold betyder, at der vil være delvis eller væsentlig nedsat sigtbarhed fra Nysted til havvindmølleparken de fleste dage om året. Der vil således ikke være en sigtbarhed på over 10 km i 18-27 dage om måneden. Sejladsrisikovurderingen samt naturbeskyttelseshensyn har samlet set vejet tungere i Energistirelsens samlede vurdering end de visuelle aspekter.

E.ON's synspunkter og bemærkninger

E.ON har ved brev af 8. september 2008 fremsendt bemærkninger til sagen. E.ON tilslutter sig Energistyrelsens bemærkninger af 8. juli 2008 og anfører for så vidt angår det retlige grundlag og placeringen af havvindmølleparken navnlig følgende:

- Etableringstilladelsen er meddelt E.ON i medfør af elforsyningslovens §§ 16 og 17 (lovbekendtgørelse nr. 1115 af 8. november 2006 med senere ændringer). § 16 giver Energistyrelsen et vidt skøn, som alene er begrænset i forhold til valg af adressat for tilladelsen, idet tilladelsen skal meddeles til ansøgere, der har fornøden teknisk og finansiel kapacitet. Energistyrelsens skøn omfatter alle dele af etableringstilladelsen. De lovlige og saglige kriterier, som Energistyrelsen skal lægge vægt på ved meddelelse af en etableringstilladelse, er ifølge bestemmelsens forarbejder bl.a. miljø- og naturforhold og sejladsikkerhed. Endvidere kan f.eks. øvrige arealinteresser, forsyningsikkerhed og samfundsøkonomi indgå som saglige kriterier.
- Elforsyningslovens § 17 forudsætter, at tilladelsen efter § 16 til at etablere en havvindmøllepark kun kan meddeles på baggrund af en VVM-vurdering. Dette fremgår endvidere af bekendtgørelse nr. 815 af 28. august 2000 om vurdering af virkninger på miljøet (VVM) af elproduktionsanlæg på havet. VVM-vurderingen blev udarbejdet i juni 2007. Kravet om en VVM-vurdering er et procedurekrav, som alene fastsætter, at de miljømæssige virkninger af havvindmølleparken skal vurderes, og dermed på hvilket grundlag Energistyrelsen skal træffe afgørelse. Formålet med vurderingen er at sikre, at projekter med væsentlige miljøkonsekvenser ikke gennemføres, før de miljømæssige konsekvenser er vurderet, og det er undersøgt, om disse kan undgås. Kravet om en redegørelse indebærer derimod ikke, at godkendelsen ikke kan meddeles alene fordi redegørelsen afdækker nogle miljømæssige u hensigtsmæssige virkninger af projektet. I VVM-vurderingen har man vurderet placeringen af parken og to alternative placeringer og på grundlag af vurderingen peget på den godkendte placering, som den bedst egnede.
- Energistyrelsens afgørelse af 6. maj 2008 kan alene tilsidesættes som helt eller delvist ugyldig, såfremt Energistyrelsen ved udøvelsen af skønnet efter elforsyningslovens § 16 har inddraget ulovlige eller usaglige hensyn. Placeringen af parken er valgt efter en samlet vurdering af bl.a. natur- og miljøhensyn, herunder fuglelivets påvirkning og visuelle effekter samt hensynet til sejladsikkerheden. Energistyrelsen har på denne baggrund foretaget en afvejning af lovlige og saglige hensyn ved valget af placering, og afgørelsen kan derfor ikke tilsidesættes som ugyldig.

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5
Eksp.nr.: 42156
SSH-EKN

Side 10 af 22

- Energiklagenævnet bør være tilbageholdende med at efterprøve afgørelsens hensigtsmæssighed og dermed foretage en afvejning af de lovlige og saglige hensyn, som ligger til grund for Energistyrelsens afgørelse. Energistyrelsen besidder den nødvendige og specialiserede sagkundskab, som afgørelsen efter en omfattende screenings- og høringsfase er baseret på. Energistyrelsen var forud for udbuddet i februar 2008 bekendt med de indsigelser, som blev fremsat under høringen af screeningsrapporten, VVM-vurderingen og i klagerne til Energiklagenævnet vedrørende styrelsens tidligere afgørelse af 31. oktober 2007. Der er således ikke grundlag for, at Energiklagenævnet tilsidesætter afgørelsen af 6. maj 2008 som uhensigtsmæssig.
- Energistyrelsens afgørelse af 6. maj 2008 er ikke i strid med rapporten "Fremtidens Havvindmølleplaceringer – 2025". Rapporten er alene fremadrettet og tilsigter ikke at ændre allerede planlagte placeringer af havvindmølleparker. I rapporten indgår Rødsand II således på oversigten over planlagte projekter. Udvalget bag rapporten blev nedsat ultimo 2005, mens rapporten blev offentliggjort i april 2007 – altså længe efter beslutningen om at etablere en havvindmøllepark ved Rødsand var truffet.
- Regionsplanen for det tidligere Storstrøms Amt er ikke bindende for Energistyrelsen eller Energiklagenævnet, men er alene bindende for kommunalbestyrelsen. Energiklagenævnet kan derfor ikke tilsidesætte afgørelsen af 6. maj 2008, hvis denne måtte stride imod regionplanen – en plan der endvidere kun gælder på land.

For så vidt angår antallet af møller og opstillingsmønsteret herfor har E.ON navnlig anført følgende:

- I den energipolitiske aftale af 29. marts 2004 forudsættes, at havvindmølleparken skal have en effekt på 200 MW, hvilket forudsætter 90 møller. Tilladelsen til opførelse af 90 møller er ikke i strid med elforsyningslovens § 16, og der er ikke grundlag for at reducere antallet af møller. Etableringen af 90 møller er endvidere forudsat i elforsyningsloven, hvor afregningsprisen for el for Rødsand II blev indsat i lovens § 56 e ved lov nr. 505 af 17. juni 2008.
- Energistyrelsen har foretaget en afvejning af lovlige og saglige kriterier vedrørende opstillingsmønsteret for vindmøllerne, og der er derfor ikke grundlag for, at afgørelsen af 6. maj 2008 tilsidesættes som ugyldig på denne baggrund. Af VVM-redegørelsens pkt. 9.2 fremgår, at møllerne, for at mindske den visuelle påvirkning, opstilles i radialbuer med ens afstand mellem de enkelte buer. Af visualiseringsrapportens side 2 og 3 fremgår endvidere, at opstillingsmønsteret er valgt for at begrænse de kumulative effekter, som er tilknyttet til situationer, hvor mange

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5
Eksp.nr.: 42156
SSH-EKN

Side 11 af 22

møller ses over et, og for at skabe en klar adskillelse mellem Rødsand II og Nysted Havvindmøllepark.

E.ON har for så vidt angår lysafmærkningen af havvindmøllerne i Rødsand II Havvindmøllepark anført følgende:

- I afgørelsen af 6. maj 2008 er det et vilkår, at E.ON skal følge Farvandsvæsenets, Statens Luftfartsvæsenes og Flyvertaktisk Kommandos vilkår vedrørende afmærkning. Energiklagenævnet har ikke kompetence vedrørende disse krav om afmærkning og kan derfor ikke træffe afgørelse om, at havvindmøller skal afmærkes med retningsbestemt lys, som kun kan ses over det vandrette plan og over 150 meter.

For så vidt angår sagens øvrige forhold har E.ON navnlig anført følgende:

- Såfremt Energiklagenævnet træffer en afgørelse i sagen, som medfører en indskrænkning af det område, som afgørelsen af 6. maj 2008 vedrører eller antallet af møller, og som påvirker havvindmølleparkens layout eller økonomi væsentligt, kan projektet ikke realiseres, og E.ON kan trække sig ud, jf. spørgsmål 12 til udbudsbetingelserne. Dette vil medføre, at Danmark ikke kan opfylde sine internationale forpligtelser. En alternativ placering af parken vil medføre en planlægning på op til 5 år. De væsentlige samfundsmæssige interesser, der er knyttet til Energistyrelsens afgørelse indebærer, at afgørelsen ikke bør tilsidesættes som ugyldig.

Øvrige oplysninger i sagen

Det fremgår af betingelser for offentligt udbud om havvindmøllekoncession ved Rødsand (7. februar 2008) side 4, at Energistyrelsen vurderer, at den VVM-vurdering, som DONG Energy A/S udarbejdede for den tidligere udbudte park på 200 MW er dækkende for det udbudte projekt. Det fremgår endvidere, at Energistyrelsen vurderer, at den offentlige høring, som blev gennemført på baggrund af VVM-vurderingen udarbejdet af DONG Energy A/S, også kan lægges til grund for det siden hen udbudte projekt.

Betingelser for offentligt udbud om havvindmøllekoncession ved Rødsand (7. februar 2008) er vedlagt som **bilag 2**.

Af VVM-vurderingen af juni 2007 fremgår bl.a., at vurderingen omfatter havvindmølleparken inklusiv det interne kabelnet frem til optrækket i transformestationen, samt tre forsøgsmøller. Havvindmølleparken er placeret med den nærmeste mølle 1,7 km syd for Hyllekrog, som er det nærmeste punkt på kysten og syd for de sandbarrierer, som danner den sydlige afgrænsning af Rødsand Lagune og strækker sig syd på mod T-ruten. Arealet på parken inklusiv tre forsøgsmøller vil være 35 km². Parken vil maksimalt have en effekt på 215 MW netto i afregningspunktet, heraf er de 15 MW forbeholdt eventuelle forsøgsmøller.

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5
Eksp.nr.: 42156
SSH-EKN

Side 12 af 22

Vurderingen indeholder en sammenfatning af de miljømæssige konsekvenser af havvindmølleparken, en beskrivelse af forudsætningerne og baggrunden for projektet, en beskrivelse af anlægget, dets etablering og de effekter, som anlæg og drift af Rødsand II kan have i forhold til det omgivende miljø, en vurdering af alternativer til anlægget samt en beskrivelse af de eksisterende forhold i det kommende havvindmølleområde og en vurdering af miljøeffekterne.

VVM-vurderingen er vedlagt som **bilag 3**.

Retsgrundlaget

Formålet med elforsyningsloven fremgår af lovens § 1 (lovbekendtgørelse nr. 1115 af 8. november 2006 med senere ændringer), som er sålydende:

”[...]

§ 1. Lovens formål er at sikre, at landets elforsyning tilrettelægges og gennemføres i overensstemmelse med hensynet til forsyningssikkerhed, samfundsøkonomi, miljø og forbrugerbeskyttelse. Loven skal inden for denne målsætning sikre forbrugerne adgang til billig elektricitet og fortsat give forbrugerne indflydelse på forvaltningen af elsektorens værdier.

Stk. 2. Loven skal i overensstemmelse med de i stk. 1 nævnte formål særligt fremme en bæredygtig energianvendelse, herunder ved energibesparelser og anvendelse af kraftvarme, vedvarende og miljøvenlige energikilder, samt sikre en effektiv anvendelse af økonomiske ressourcer og skabe konkurrence på markeder for produktion og handel med elektricitet.

[...]”.

Tilladelse til etablering af elproduktionsanlæg, der udnytter vind, er reguleret af elforsyningslovens §§ 16 og 17, hvoraf fremgår følgende:⁴

”[...]

§ 16 Etablering af elproduktionsanlæg, der udnytter vand og vind, med tilhørende interne ledningsanlæg på søterritoriet og i den eksklusive økonomiske zone samt væsentlige ændringer i bestående anlæg kan kun foretages efter forudgående tilladelse fra klima- og energiministeren.

Stk. 2. Tilladelserne meddeles til ansøgere, der har ret til at udnytte en forundersøgelsestilladelse efter § 15, stk. 1, 2 eller 4, og som skønnes at have den fornødne tekniske og finansielle kapacitet.

---

⁴ Ved lov nr. 503 af 17. juni 2008 om ændring af lov om elforsyning, lov om naturgasforsyning, lov om varmforsyning og lov om Energinet.dk er elforsyningslovens §§ 16 og 17 ændret. Ændringerne trådte dog først i kraft den 1. juli 2008.

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5
Eksp.nr.: 42156
SSH-EKN

Side 13 af 22

Stk. 3. Klima- og energiministeren kan betinge godkendelsen af disse anlæg af vilkår, herunder krav til konstruktion, indretning, installationer, opstilling, drift, nedtagning og sikkerhedsstillelse for nedtagning af anlæg samt økonomiske, tekniske, sikkerheds- og miljømæssige forhold i forbindelse med etablering og drift, herunder ophold og beboelse.

[...]

§ 17. Tilladelse til etablering af anlæg efter § 16, som må antages at påvirke miljøet i væsentlig grad, kan kun meddeles på baggrund af en vurdering af de miljømæssige konsekvenser, og efter at offentligheden og de berørte myndigheder og organisationer har haft lejlighed til at udtale sig herom.

Stk. 2. Transport- og energiministeren kan fastsætte nærmere regler om afgrænsningen af de anlæg, der er omfattet af stk. 1.

Stk. 3. Transport- og energiministeren kan fastsætte nærmere regler for, hvilke oplysninger og eventuelle undersøgelser der er nødvendige for, at en vurdering af de miljømæssige konsekvenser kan foretages. Transport- og energiministeren kan beslutte, at der skal foretages vurderinger af et af § 16 omfattet anlægs miljømæssige påvirkninger under og efter etablering. Transport- og energiministeren kan beslutte, at vurderinger af de miljømæssige konsekvenser af de af § 16 omfattede anlæg skal bedømmes af uafhængige eksperter.

Stk. 4. Transport- og energiministeren kan fastsætte nærmere regler om underretning og høring af offentligheden og de berørte myndigheder og organisationer i forbindelse med

- 1) de i stk. 1 nævnte vurderinger,
- 2) den i stk. 2 nævnte afgrænsning samt afgørelser i forbindelse hermed og
- 3) ansøgninger om tilladelse efter § 16.

[...]”.

Af forarbejderne til elforsyningslovens §§ 16 og 17, lovforslag nr. 234 af 29. april 1999 om forslag til elforsyning, fremgår følgende:

”[...]

Til § 16

Bestemmelsen viderefører og uddybder bestemmelsen i § 1, stk. 6, i den hidtil gældende elforsyningslov, hvorefter miljø- og energiministeren skal godkende opstilling af elproduktionsanlæg, der udnytter energi fra vandet, strømme og vind på søterritoriet og i den eksklusive økonomiske zone. Bestemmelsen indebærer således, at etablering af elproduktionsanlæg, der udnytter de i § 13 nævnte energiformer med tilhørende interne ledningsanlæg, kun kan ske efter forudgående tilladelse fra miljø- og energiministeren. Tilladelse til etablering af transmissionsnet på søterritoriet og

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5
Eksp.nr.: 42156
SSH-EKN

Side 14 af 22

i den eksklusive økonomiske zone beregnet for spændinger på over 100 kV, gives efter § 21.

Bestemmelsen indebærer endvidere, at der kan stilles krav til ansøgenes sagkundskab og økonomiske baggrund i forbindelse med en tilladelse efter denne bestemmelse. Der sigtes her til krav om dokumentation for ansøgerens tekniske formåen, tilvejebringelse af den fornødne tekniske bistand af hensyn til forsvarlig etablering og drift samt krav til ansøgerens økonomiske formåen, således at det sikres, at den fornødne økonomiske sikkerhed for forsvarlig drift og overholdelse af en tilladelses vilkår og nedtagning af anlæg er til stede.

Bemyndigelsen i stk. 2 indebærer, at miljø- og energiministeren kan fastsætte vilkår eller regler for meddelelse af tilladelser efter § 16, stk. 1. Dette indebærer, at miljø- og energiministeren kan stille vilkår eller fastsætte regler om blandt andet anlægs konstruktioner, placering, fundering, opstilling, afmærkning og installationer, nedtagning og sikkerhedsstillelse for nedtagning samt om sikkerheds- og arbejdsforhold i forbindelse med etablering og drift.

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5
Eksp.nr.: 42156
SSH-EKN

Side 15 af 22

Til § 17

Bestemmelsen har til formål at implementere Rådets direktiv nr. 85/337/EØF af 27. juni 1985 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet - VVM-direktivet - og direktiv nr. 97/11/EF af 3. marts 1997 om ændring af nævnte direktiv for så vidt angår anlæg til udnyttelse af energi fra vandet og vind på søterritoriet og i den eksklusive økonomiske zone. Anlæg til udnyttelse af vindkraft til energiproduktion samt anlæg til fremstilling af hydroelektrisk energi er omfattet af ændringsdirektivets bilag II, som angiver forskellige kategorier af projekter, hvor medlemsstaterne efter en konkret vurdering og/eller nærmere fastsatte grænseværdier eller kriterier skal afgøre, om projektet har en indvirkning på miljøet, som gør det påkrævet, at projektet skal VVM-behandles.

VVM-direktivet forudsætter, at offentligheden orienteres om de foretagne vurderinger og sikres mulighed for at udtale sig, forinden projektet påbegyndes. I overensstemmelse hermed fastslås det i § 17, stk. 1, at en tilladelse efter § 16 kun kan meddeles på baggrund af en vurdering af de miljømæssige konsekvenser, og efter at de berørte myndigheder og organisationer har haft mulighed for at udtale sig herom, såfremt det pågældende projekt må antages at påvirke miljøet i væsentlig grad. Høringsberettigede efter denne bestemmelse vil være relevante interesseorganisationer og lokale myndigheder og interesser, foruden de relevante statslige myndigheder.

Det forudsættes, at omkostningerne i forbindelse med de af § 17 omfattede aktiviteter afholdes af ansøgeren om en tilladelse efter § 16.

Bemyndigelsen i stk. 2 indebærer, at miljø- og energiministeren kan fastsætte regler om, hvilke projekter der vil blive omfattet af krav om VVM-procedure. Hermed gives der mulighed for f.eks. at fastsætte regler om en såkaldt screening-procedure til at afgøre, om et projekt må vurderes at påvirke i miljøet i væsentlig grad, således at en VVM-procedure er påkrævet, eller at fastsætte regler om grænseværdier eller kriterier med henblik på at afgøre, om der skal gennemføres VVM-procedure. Der kan således f.eks. udstedes regler om, hvilken størrelse et anlæg skal have, før en VVM-procedure er påkrævet.

Bemyndigelsen i stk. 3 indebærer, at miljø- og energiministeren kan fastsætte regler om, hvilke mindsteoplysninger og eventuelle undersøgelser der er nødvendige for at foretage en vurdering af konsekvenserne for miljøet. Endvidere kan miljø- og energiministeren beslutte, at der skal foretages miljømæssige vurderinger under og efter etablering af et af § 16 omfattet anlæg. Bestemmelsen giver endvidere mulighed for, at miljø- og energiministeren i særlige tilfælde kan kræve, at vurderinger af de miljømæssige konsekvenser af et givent projekt skal bedømmes af uafhængige eksperter med henblik på at sikre kvaliteten af disse vurderinger. Miljø- og energiministeren afgør hvem, der vurderes at have den fornødne ekspertise til at varetage denne opgave. Dette gælder både for nye anlæg og for de anlæg, som er omfattet af § 18.

Bemyndigelsen i stk. 4 indebærer, at miljø- og energiministeren kan fastsætte regler for offentlighedsproceduren i forbindelse med VVM-vurderinger efter § 17, stk. 1, og den i § 17, stk. 2, nævnte screening-procedure samt i forbindelse med ansøgninger efter § 16. Miljø- og energiministeren kan således fastsætte regler om, hvem der er høringsberettigede, hvilke krav der skal stilles til offentliggørelse af VVM-redegørelser m.v. Disse regler udarbejdes under hensyntagen til, at alle relevante interesseorganisationer og lokale myndigheder og interesser foruden de relevante statslige myndigheder får lejlighed til at orientere og udtale sig om de pågældende projekter.

[...].”

Udarbejdelsen af vurderinger af virkninger på miljøet af elproduktionsanlæg på havet er reguleret i bekendtgørelse nr. 815 af 28. august 2000 (herefter benævnet bekendtgørelse nr. 815), hvoraf fremgår følgende:

”[...]

§ 2. Projekter omfattet af § 1, som må antages at påvirke miljøet i væsentlig grad, kan kun opnå tilladelse på baggrund af en vurdering af de miljømæssige konsekvenser.

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5
Eksp.nr.: 42156
SSH-EKN

Side 16 af 22

Stk. 2. Energistyrelsen afgør på grundlag af de i bilag 1 nævnte kriterier, om der skal gennemføres en vurdering af et projekts miljømæssige konsekvenser. Såfremt der ikke skal gennemføres en sådan vurdering, offentliggøres afgørelsen herom senest 4 uger inden tilladelse til projektet meddeles ansøgeren.

§ 3. Når der efter § 2 kræves en vurdering af et projekts miljømæssige konsekvenser, påhviler det projektets ansøger at udarbejde en redegørelse til brug herfor (VVM-redegørelse). Redegørelsen skal sendes til Energistyrelsen.

Stk. 2. VVM-redegørelsen skal påvise, beskrive og vurdere et projekts direkte og indirekte virkninger på følgende faktorer:

- 1) mennesker, fauna og flora,
- 2) havbund, vand, luft, klima og landskab,
- 3) materielle goder og kulturarv, og
- 4) samspillet mellem disse faktorer.

Stk. 3. Redegørelsen skal som minimum indeholde de i bilag 2 nævnte oplysninger.

Stk. 4. Energistyrelsen kan bestemme, at yderligere materiale til vurdering af de miljømæssige konsekvenser skal tilvejebringes. [...]

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5
Eksp.nr.: 42156
SSH-EKN

Side 17 af 22

Bilag 2

Oplysninger i henhold til § 3, stk. 3.

1. En beskrivelse af projektet, herunder navnlig:
  - a) En beskrivelse af hele projektets fysiske karakteristika samt arealanvendelsebehovet under bygnings- og driftsfaserne.
  - b) En beskrivelse af de væsentligste karakteristika for produktionsprocesserne, f.eks. type og mængde af de anvendte materialer.
  - c) Et skøn efter type og mængde over forventede reststoffer og emissioner i forbindelse med driften af det foreslåede projekt.
2. En oversigt over de væsentligste alternativer, som bygherren har undersøgt, og oplysninger om de vigtigste grunde til valget under hensyn til virkningerne på miljøet.
3. En beskrivelse af konsekvenserne af, at det pågældende projekt ikke gennemføres.
4. En beskrivelse af det miljø, som i væsentlig grad kan blive berørt af det foreslåede projekt, herunder navnlig:
  - a) befolkning,
  - b) fauna,
  - c) flora,
  - d) jord og havbund,
  - e) vand,

- f) luft,
- g) klimatiske forhold,
- h) materielle goder, herunder den arkitektoniske og arkæologiske kulturarv,
- i) landskab og kystsikkerhed, og
- j) den indbyrdes sammenhæng mellem ovennævnte faktorer.

5. En beskrivelse af, hvilke betydelige virkninger på miljøet det foreslåede projekt vil kunne få som følge af:

- a) tilstedeværelse af projektet som helhed,
- b) anvendelse af naturlige ressourcer,
- c) emission af forurenende stoffer,
- d) opståelse af gener,
- e) bortskaffelse af affald, og
- f) bygherrens angivelse af, hvilke metoder der er anvendt til forudberegning af virkningerne på miljøet.

6. En beskrivelse af de foranstaltninger, der påtænkes udført med henblik på at undgå, nedbringe og om muligt neutralisere betydelige skadelige virkninger på miljøet.

7. En beskrivelse af de af projektets miljøpåvirkninger afledte socioøkonomiske konsekvenser.

8. Et ikke-teknisk resumé af de på grundlag af ovennævnte punkter fremsendte oplysninger.

9. En oversigt over eventuelle vanskeligheder (tekniske mangler eller manglende viden), som bygherren er kommet ud for i forbindelse med indsamlingen af de fornødne oplysninger.

[...].”

Adgangen til at indbringe en klage over de miljømæssige forhold i tilladelser meddelt af Energistyrelsen i henhold til elforsyningslovens §§ 16 og 17 er reguleret i lovens § 89 a.

”[...]

§ 89a. Enhver med en væsentlig og individuel interesse i afgørelsen kan klage til Energiklagenævnet over de miljømæssige forhold i afgørelser i henhold til § 16, hvis afgørelserne tillige er omfattet af §§ 17-17 b.

Stk. 2. Lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø, kan klage over de i stk. 1 angivne afgørelser. Det samme gælder for lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når en afgørelse berører sådanne interesser.

Stk. 3. Lokale og landsdækkende foreninger og organisationer fremsender senest samtidig med klagen deres vedtægter til Energiklagenævnet som dokumentation for, at de er lokale eller landsdækkende, og at deres formål opfylder kravene i stk. 2.

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5
Eksp.nr.: 42156
SSH-EKN

Side 18 af 22

[...]"

Energiklagenævnets bemærkninger

Klageberettigelse.

I henhold til elforsyningslovens § 89 a, stk. 2, kan landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø, klage over de miljømæssige forhold i afgørelser i henhold til lovens § 16, hvis afgørelsen tillige er omfattet af § 17 – 17 b.

Klager er en landsdækkende natur- og miljøorganisation, der efter sine vedtægter har det langsigtede og overordnede mål, at Danmark bliver et bæredygtigt samfund med et smukt og varieret landskab, en rig og mangfoldig natur og et rent og sundt miljø.

Det fremgår af betingelser for udbud efter forhandling om havvindmøllekoncession ved Rødsand af 13. oktober 2005, at Energistyrelsen har vurderet, at tilladelse til etablering af havvindmølleparken Rødsand II kræver udarbejdelse af en VVM-vurdering, jf. reglerne i bekendtgørelse nr. 815. Af udbudsbetingelserne af 7. februar 2008 fremgår, at den tidligere udarbejdede VVM-vurderingen vurderes at være dækkende for det siden hen udbudte projekt. Energistyrelsens afgørelse af 6. maj 2008 er således omfattet af elforsyningslovens § 17, og klager kan derfor påklage de miljømæssige forhold i afgørelsen til Energiklagenævnet i sin funktion af landsdækkende natur- og miljøorganisation.

Afgørelsen af 6. maj 2008.

Tilladelse til etablering af elproduktionsanlæg, der anvender vind på søterritoriet, kan efter elforsyningslovens § 16 meddeles ansøgere, der skønnes at have den fornødne tekniske og finansielle kapacitet. Af forarbejderne til bestemmelsen fremgår, at der kan stilles krav til dokumentation for ansøgerens sagskundskab og økonomiske formåen. Bestemmelsen stiller således alene krav til ansøgerens tekniske og økonomiske formåen.

Elforsyningslovens § 17 implementerer VVM-direktivet⁵. Bestemmelsen fastslår, at når etableringen af et anlæg efter § 16 må antages at påvirke miljøet i væsentlig grad, kan der kun meddeles tilladelse til etableringen på baggrund af en vurdering af de miljømæssige forhold. I bekendtgørelse nr. 815 er kravene til det nærmere indhold af VVM-vurderingen fastsat. Energistyrelsen har i forbindelse med styrelsens tidligere afgørelse af 31. oktober 2007 foranlediget udarbejdelsen af en VVM-vurdering. Energiklagenævnet finder, at den udarbejdede VVM-vurdering opfylder de indholdsmæssige krav i elforsyningsloven og bekendtgørelse nr. 815, som er en videreførelse og uddybning af VVM-

---

⁵ Rådets direktiv nr. 85/337/EØF af 27. juni 1985 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet og direktiv nr. 97/11/EF om ændring af direktivet for så vidt angår anlæg til udnyttelse af energi fra vandet og vind på søterritoriet og i den eksklusive økonomiske zone.

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5

Eksp.nr.: 42156

SSH-EKN

Side 19 af 22

direktivet. På baggrund af den nære tidsmæssige sammenhæng mellem afgørelsen af 31. oktober 2007 og afgørelsen af 6. maj 2008 finder Energiklagenævnet endvidere, at VVM-vurderingen rettelig kunne genanvendes som baggrund for tildeling af tilladelsen af 6. maj 2008. Energistyrelsens tilladelse af 6. maj 2008 opfylder således kravene i elforsyningslovens §§ 16 og 17. Energiklagenævnet bemærker i den forbindelse, at VVM-direktivet, lovens § 17 og bekendtgørelse nr. 815 alene stiller krav til indholdet af beslutningsgrundlaget for de omhandlede afgørelser. De pågældende forskrifter indeholder således ikke en normering af, i hvilke tilfælde og under hvilke nærmere betingelser en tilladelse til etablering af elproduktionsanlæg kan meddeles.

Hverken elforsyningslovens §§ 16 eller 17 indeholder således krav til valget af placering af det elproduktionsanlæg, der gives tilladelse til. Bestemmelserne og deres forarbejder indeholder endvidere ikke angivelser af, hvilke hensyn der skal/kan inddrages ved denne vurdering.

Det fremgår dog af bekendtgørelse nr. 815, at VVM-vurderingen skal påvise, beskrive og vurdere et projekts direkte og indirekte virkninger på bl.a. mennesker, fauna, flora, klima og landskab. Energiklagenævnet finder på baggrund af disse regler, og på baggrund af elforsyningslovens § 1, hvoraf fremgår, at formålet med loven er at sikre, at landets elforsyning tilrettelægges og gennemføres i overensstemmelse med hensynet til bl.a. miljø, fremme af bæredygtig energianvendelse og anvendelse af vedvarende og miljøvenlige energikilder, at hensyn til miljø i bred forstand skal inddrages ved vurderingen af den nærmere placering af elproduktionsanlæg efter elforsyningslovens §§ 16 og 17. Energiklagenævnet finder det endvidere naturligt, at hensynet til sejladssikkerhed indgår i den nærmere afvejning. Energiklagenævnet finder, at Energistyrelsen under varetagelse af disse hensyn er tillagt et ganske vidt skøn med hensyn til placeringen af havvindmølleparken.

På baggrund af ovenstående finder Energiklagenævnet, at de hensyn, som Energistyrelsen har inddraget ved vurderingen af placeringen af havvindmølleparken Rødsand II, har været saglige. Energiklagenævnet finder endvidere, at Energistyrelsen ikke har inddraget usaglige hensyn i forbindelse med vurderingen.

Efter en samlet afvejning og en konkret vurdering af de i sagen relevante hensyn finder Energiklagenævnet ikke grundlag for at komme til et andet resultat end Energistyrelsen. Energiklagenævnet har herved lagt vægt på, at det fremgår af VVM-vurderingen, at de kumulative og vedvarende effekter på det omkringliggende miljø og dyreliv (herunder fisk, havpattedyr og fugle) generelt set ikke har nogen væsentlig betydning. For så vidt angår fugle fremgår det således blandt andet, at de samlede vedvarende effekter som følge af direkte habitattab og som følge af fortrængning er vurderet til at være ubetydelige både for den nationale bestand og for trækrute-bestanden, samt at antallet af fortrængte individer af havlitter ikke vil have nogen væsentlig betydning for trækrute-bestanden og en mindre betydning for den samlede nationale be-

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5
Eksp.nr.: 42156
SSH-EKN

Side 20 af 22

stand. Energiklagenævnet har endvidere lagt vægt på, at havvindmølleparken – hvis etablering er besluttet ved den energipolitiske aftale af 29. marts 2004 – ikke vil kunne placeres et andet sted i området, uden at andre hensyn herved berøres væsentligt, ligesom en mindre park stadig vil medføre gener uden at have de samme positive effekter som en større park i relation til anvendelsen af vedvarende og miljøvenlige energikilder. For så vidt angår havvindmølleparkens miljøpåvirkning af det omkringliggende område har Energiklagenævnet ligeledes noteret sig, at det er et vilkår i tilladelsen af 6. maj 2008, at E.ON for egen regning skal udarbejde og gennemføre et miljøovervågningsprogram, der har til formål løbende at overvåge om forudsætningerne i den gennemførte VVM-vurdering opfyldes.

På baggrund af de førømtalte konklusioner i VVM-vurderingen vedrørende fuglelivet finder Energiklagenævnet, at placeringen af havvindmølleparken – på trods af opgrænsningen til det i området udpegede fuglebeskyttelsesområde og habitatområde – ikke er i strid med Danmarks forpligtelser efter EU's fugledirektiv⁶ eller habitatdirektiv⁷.

For så vidt angår opstillingsmønsteret for møllerne fremgår det af VVM-vurderingen og visualiseringsrapporten, at møllerne bør stilles op i cirkelradialbuer, hvis primære funktion set i forhold til standpunkter fra land er at styre/begrænse de kumulative effekter af mange møller over ét inden for den enkelte park. VVM-vurderingens konklusioner må således antages generelt at være truffet ud fra en forudsætning om, at møllerne er opstillet i cirkelradialbuer. Opstillingen af møllerne i cirkelradialbuer giver herefter ikke Energiklagenævnet anledning til bemærkninger. For så vidt angår anvendelsen af retningsbestemt lys giver det ikke Energiklagenævnet anledning til bemærkninger, at det følger af etableringstilladelsen af 6. maj 2008, at møllerne skal afmærkes i henhold til Farvandsvæsenets, Statens Luftfartsvæsen og Flyvertaktisk Kommandos vilkår vedrørende afmærkning. Energiklagenævnet har ikke kompetence til at tage nærmere stilling til vilkår fastsat af Farvandsvæsenet, Statens Luftfartsvæsen og Flyvertaktisk Kommando.

Herefter stadfæstes Energistyrelsens afgørelse af 6. maj 2008.

Energiklagenævnets afgørelse

Energistyrelsens afgørelse af 6. maj 2008 stadfæstes.

Sagen har været behandlet på nævnets møde den 20. oktober 2008.

Afgørelsen er truffet efter § 89 i lov om elforsyning.

---

⁶ Rådets direktiv af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle (79/409/EØF) med senere ændringer.

⁷ Rådets direktiv af 21. maj 1992 om bevaring af naturtype samt vilde dyr og planter (92/43EØF) med senere ændringer.

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5
Eksp.nr.: 42156
SSH-EKN

Side 21 af 22

Afgørelsen kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Søgsmål ved domstolene til prøvelse af afgørelser truffet af Energiklagenævnet efter lov om elforsyning eller regler, der er udstedt efter denne lov, skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen, jf. § 89, stk. 5, i lov om elforsyning.

Afgørelsen offentliggøres på Energiklagenævnets hjemmeside: www.ekn.dk.

P. N. V.

Poul K. Egan
Nævnnsformand

20. oktober 2008

J.nr.: 1011-5
Eksp.nr.: 42156
SSH-EKN

Side 22 af 22

/ Signe Sara Hildebrandt
Fuldmægtig